

21. LECKE: EGYEDÜL HIT ÁLTAL

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Egyháztörténet I. Budapest, 1999; Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985; Fekete Károly: A Heidelbergi Káté Magyarázata, Budapest, 2013)

Hit:

Az Újszövetségben szereplő görög „pisztisz” szó jelentése: bizalom, hit, hűség, meggyőző erő, kezeskedés, ígéret, szövetség, szerződés, felelősség, bizonyíték, valakire rábízott dolog, bizalmas ügy. Az Újszövetségben a földi Jézusban való hit először a Jézus segítőkészségében való bizakodást jelentette. Annak az elhívését, hogy Jézus képes csodát tenni. A hit több mint objektív ismeret, az ember egészét, személyét érinti. A hit csak személyes lehet. A hit a Szentlélek Isten ajándéka, csoda.

Sola fide:

A reformáció hármass feleletet adott Luthernek arra a személyes hitbeli kérdésére: „Hogyan találhatok kegyelmes Istenre?” Ez a hármass felelet így hangzik:

- Sola gratia: egyedül kegyelemből,
- Solus Christus: egyedül Krisztus által és
- Sola fide: egyedül hit által.

Ez a reformáció három tartalmi alapelve. Mivel e három alapelv a Szentírásból ered, ezért negyedik, formai alapelvként hozzátették a

- Sola Scriptura, egyedül Szentírás-elvét.

A középkori teológiai tanítás szerint az ember a cselekedetei által igazulhat meg, nyerhet bűnbocsátó kegyelmet Istentől. A reformáció Sola fide-elve ehelyett a Szentírás tanítása alapján (Róma 3,28) a Jézus Krisztusba vetett hitről beszél, mint az üdvösség egyetlenegy lehetőségéről. A hit-üdvösség-cselekedetek hármassnak kapcsolata: az üdvösségre a hit vezet, a hit pedig az engedelmes cselekedetekben nyilvánul meg.

Igaz hit:

A Heidelbergi Káté 21. kérdés-felelete szerint az igaz hit hármass szóval jellemezhető:

- ismeret,
- igaznak tartás,
- bizalom.

Az igaz hit teljességéhez mind a három jellemzőre szükség van. Hogy ne maradjon a hit csak értelmi, érzelmi vagy akaratú alapú.

Ismeret: A hit nem pusztán érzelmi dolog, hanem Isten ígérére alapozott meggyőződésre alapul. Kálvin tanítása szerint a Szentlélek a hívő ember elméjébe nyilatkoztatja ki Isten igazságait. A keresztyén hit révén az értelem megvilágosodik, kiderül számára Krisztus igazsága által, hogy mi az létük célja, értelme. (Barth)

Igaznak tartás: Az által, hogy elhiszem, hogy Isten létezik, elhiszem azt is, amit a Szentírás Istenről kijelent.

Bizalom: Az igaz hit alapvető eleme a bizalom. Bátor ráhagyatkozást, engedelmes felvállalás jelent Isten vezetésére, akaratára, gondviselésére. Mindannak ellenére, ami a hit ellen szólna, a hívő ember mégis az Isten ígérétehez tartja magát.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK:

A hit fejlődését és az erkölcsi fejlődést legjobban Fohler, Kohlberg, Oser-Gmünder elméletei segítenek átlátni.

Ebben a korban fordulópont a hittel kapcsolatban, hogy míg korábban az Isten iránti szeretet, mint gyermeki hála jelent meg, itt már Isten hibáztatása is megjelenhet. A gyermekek vallásossága, hite sok esetben még mindig a szülőktől tanult, de itt találkozhatunk az elköteleződés, önálló hitvallásosság kezdeteivel is. Ez szintén egy olyan pont, melyben segítségére lehetünk a ránk bízott fiatalnak. Mivel szeretne tartozni valahová, szeretne elköteleződni, rámutathatunk neki az Istenhez tartozás lehetőségére és hozzásegíthetjük a Szentháromság Isten mellett való személyes állásfoglaláshoz. Erre különösen alkalmasak az évfolyamból az egyháztörténeti témák, illetve Pál apostolról és missziói útjairól szóló történetek.

Látásmódja és bibliai történet értelmezése azonban sok esetben a konkrét gondolkodásmód miatt még konkrét és antropomorf. Az elvont bibliai igazságokhoz is szükség van a konkretizálásra, de nem erőszakoltan és direkt módon. A legjobb, ha a gyermek maga tudja megfogalmazni és kimondani az általa is megértett Igei üzenetet.

Erkölcsi fejlődésére (vallási ítéletalkotására) jellemző még az ún. „adok-kapok” szemlélet. A számára kedvező vagy kedvezőtlen eseményeket Istennel hozza kapcsolatba, és azt gondolja, hogy Istent lehet rítusok által változtatni. (Pl. ha többet imádkozom, akkor megkapom, amit szeretnék. Vagy: nem imádkoztam eléggé, ezért kaptam egyest). A hittanórán különösen is fontos arra rámutatni, hogy Isten nem automataként működve reagál a mi imádságainkra.

Ahogy már kicsit korábban, ebben az életkorban egyre inkább jellemző, hogy a diákok maguk alkotnak szabályokat, valamint azok kölesönös megállapodáson alapszanak, melyekhez ragaszkodnak. Azokat, akik e szabályok ellen, vagy általuk elfogadott normák/szabályok ellen vét, a legsúlyosabb büntetésekkel is képesek lennének súlytani. A katechéta feladatai közé tartozik itt is a helyes egyensúlyra való rámutatás, valamint a könyörületesség, irgalom és testvéri szeretet felmutatása és tanítása a csoport számára.

Ötödik évfolyamban kicsit tudatosabbá is válik az értékrend. A sokféle választás és alternatíva (iskola, barátok, család, gyülekezet, stb.) miatt önkéntelenül is választásra kényszerül a fiatal. Az év értékről, választásról, bibliai értékrendről szóló témái lehetőséget adnak a saját értékrend formálódására és keresztyén értékrend adaptálásra, beépítésére.

A hit szerves része az istenkép formálódása. Nemcsak erre az órára, de az egész évre jellemzőek az alábbiak.

Mint minden tanév során a gyermekek itt is a „saját istenképükkel” érkeznek a hittanórára. Már egy-egy téma, bibliai történet tanulása előtt gyakran van valamilyen előzetes ismeretük. Ezek származhatnak korábbi tanulmányokból (bibliaóra, óvodai hittan foglalkozás, iskolai, gyermek-istentiszteleti tapasztalatok), vagy akár a családi és gyülekezeti közösségből is. Ugyanakkor ne feledkezzünk meg arról sem, hogy ez a korosztály már rendszeres tévénéző. Sok esetben az ötödikes gyerek televízió nézési szokásait nem (vagy csak részben) kontrollálja a család. A filmekben, reklámokban közvetített információkon keresztül pedig sokféle istenkép árad feléjük. Ehhez társul ennek a korosztálynak a tipikus és vélhető szemléletmódja és gondolkodása. A szülőkép és az istenkép közötti különbséget tudnak már tenni, és van is egyfajta látásmódjuk Istenről. Attól függően, hogy milyen családból származnak, milyen kulturális környezetben élnek és

mennyire ismerik a Bibliát, Istenre még használnak antropomorf jellemzőket, de egyre inkább sejtik és érzik, hogy Isten több az ember által megfoghatónál. (Egy 11 éves fiú pl. azt mondta: „Isten az az ember...”. Aztán elhallgatott, mivel érezte, hogy ez így nem stimmel egészen. De nem tudta hogyan lehetne jobban mondani.) A „hozott istenkép” és a hittanórán közvetített (biblikus) istenkép nem mindig azonos. Nemcsak a hittanoktatónak, de magának a gyermeknek is feltűnik

A már említett „adok-kapok” személet megjelenése azt jelenti, hogy Istenről úgy gondolkodik, mint akit kapcsolatba lehet hozni életének kedvező és kedvezőtlen eseményeivel. De ezt a közép- és késő gyermekkorban úgy éli meg, hogy az ő imádságának, tetteinek a jellegétől és a minőségétől függ Isten reakciója. (pl. Keveset imádkoztam, meghalt a kutyám.) A hittanórák Istenről szóló történeteiben rámutathatunk arra, hogy az imádság: kapcsolat Istennel és nem automatikus kérvény benyújtás. Ez a kor különösen is alkalmas arra, hogy a gyermekek megértsék, hogy az imádság lehet több mint kérések sorozata.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és tudja elmondani néhány mondattal ki volt Luther Márton. ○ Tudjon segítséggel érveket mondani arra, hogy miért lehet a hit mindennek az alapja. ○ Tudja segítséggel értelmezni és meg tanulni a lecke Igéjét: Zsidókhöz írott levél 11,1 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja elmondani ki volt Luther Márton. ○ Tudja több szempontból indokolni miért a hit mindennek az alapja, és mi a következménye. ○ Tudja önállóan értelmezni és memorizálni a lecke Igéjét: Zsidókhöz írott levél 11,1

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A hit mindennek az alapja

Kognitív cél: A hit korosztályi szintű fogalmi tisztázása.

Affektív cél: A hit bizalom oldalának feltárása és megélése.

Pragmatikus cél: Bízgatás és motiválás a Jézusba vetett hitének megalapozására és megerősítésére.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>1. Beszélgetés:</p> <p>Szedjük össze pár mindennapi helyzetet, amikor elhiszünk valamit, amit nem látunk. Pl. elhiszük, hogy a buszvezetőnek van jogosítványa és a busztársaságnál dolgozik. Elhiszük, hogy a tanárainknak van diplomája. Elhiszük, hogy a cukrászdában nem fertőzött a sütemény. Ha összegyűjtöttünk 5-6 ilyen helyzetet, akkor osszuk a hittanosokat 2-3 fős csoportokra és játsszák el a megbeszélte jeleneteket úgy, hogy nem működik ez a fajta mindennapi „hit” - pl. egyikük a buszsofőr a másik a diák és elkéri a felszálláskor a sofőr jogosítványát. Hogy reagálna a sofőr? Vagy a tanár, amikor dolgozatírás előtt az osztály látni akarja a diplomáját, hogy van-e joga dolgozatot íratni? (A hitoktató is beviheti a papírjait, hátha elkérik tőle.)</p>	Közös beszélgetés vagy csoportmunka
Feldolgozási javaslat	<p>1. Beszélgetés a hitről</p> <ul style="list-style-type: none"> a tankönyv feladattár kérdései alapján <p>Lapozzatok vissza a bűneset történetének Istenember-bűn ábrájához. Most nézzétek meg a tankönyv hasonló részét. Beszéljétek meg a kép alapján, hogy miért fontos a Jézusba vetett hitünk.</p> <p>Beszélgessetek a bizalomról, mint a hit egyik oldaláról.</p> <p>Az óra feldolgozható a munkafüzet feladatai segítségével végigvezetve.</p> <p>2. Aranymondás: <i>„A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.”</i> (Zsid 11,1)</p> <p>3. Énekjavaslat: „Hinni taníts...” RÉ 479. d. vagy: „Kérünk, szikláink, te légy a hitben...”</p>	<p>Munkafüzet</p> <p>RÉ vagy Az Úrnak zengjen az ének c. ifjúsági énekeskönyv</p>
Munkáltatás	Munkafüzet feladatai	
Házi feladat		

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 80-81. oldal

A képen látható:

Infógrafika: Isten és az ember kapcsolata – Jézus megváltó szerepe. Luther Márton arcképe

A szöveg: A hit kérdésköre. Tudomány és a Biblia oldaláról közelítve.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyelmesen nézd meg az infógrafikát! Miről szól?
- Miért romlott meg Isten és az ember kapcsolata? Miért lett szakadék ebben a kapcsolatban?
- Ezt a szakadékot hogyan lehet áthidalni? Mit mond erről az infógrafika?
- Neked mi a véleményed erről?
- Jellemezd magadban a te hitedet!
- Ki volt Luther Márton? Mit mondott a hittel kapcsolatban?
- Mi a véleményed erről?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.”

- Te miben reménykedsz most?
- Kiben, miben bízol?
- Van-e az életedben olyan, amit nem látsz, nem tapintsz, nem ízlelsz, és mégis hiszed, hogy van? Sorold fel ezeket!
- Mit üzen neked az aranymondás?

EGYÉB ÖTLETEK

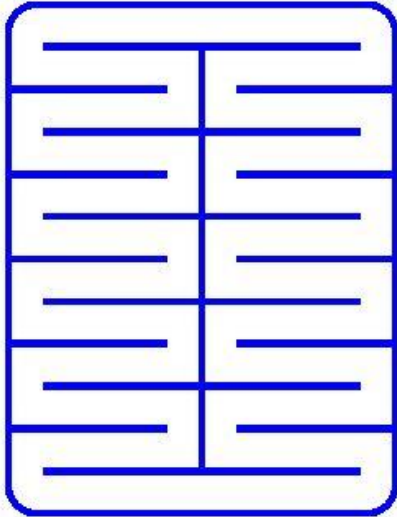
1. Imádságra nevelés:

Hinni tanítás, Uram a) Kiscsoportok alakítása, előkészület 5 kiscsoportot alakítunk, az ének veseit kiosztjuk. Feladatutasítás: Gyakoroljátok az ének szövegét. b) Imádkozás az ének szövegével	műfaj megfogalmazás imádkozás csoport felosztása kapcsolódás hely fejlesztési terület hittanosok hittanoktató eszközök	kérő dicséret szövege hangos kiscsoportok TK 12. ének óra eleje ismerkedés a RÉ nyelvezetével olvasnak kísér TK
---	---	---

2. Játékos fejtörő: HIHETŐ?

A hitoktató egy A/5-ös lapot kezébe véve megkérdezi a gyerekeket, hogy szerintük lehet-e akkora lyukat vágni a lapra, hogy ő átférjen rajta?

- a válasz valószínűleg a „nem” lesz. a következő sablon alapján vágjuk ki, és bújjunk át rajta.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 171. dics.: Megáll az Istennek igéje... (+HK)

Református énekeskönyv: 119. zsolt. 1. 45. verse: Az oly emberek...

Református énekeskönyv: 130. zsolt. 3. verse: Énnékem reménységem... (+BS)

Református énekeskönyv: 192. dics. Adj békességet Úr Isten...

Református énekeskönyv: 390. dics. 1. 4. verse: Erős vár a mi Istenünk